

Oulun kaupungin yleiskaavoitukselle
yleiskaavoitus@ouka.fi
4.3.2021

Kellon suuralueen asukasyhdistys ry / Kellon asukastupa
Kellontie 272
90820 Kello
Puh. 044 528 1111
kellonasukastupa@gmail.com

Kellon kyläyhdistys ry
c/o Pertti Vuolteenaho
Puh. 0400 864 880
pvuolte@gmail.com

Kellon suuralueen asukasyhdistyksen ja Kellon kyläyhdistyksen palaute Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelmasta

Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelman luonnos on julkaistu ja asukkailla on nyt mahdollisuus kommentoida ja ottaa kantaa suunnitelmaan. Kiviniemen kalastajakylän asukkaat kokoontuivat Teams-yhteyden välityksellä 25.2.21 keskustelemaan tavoitesuunnitelmasta. Paikalla oli 16 asukasta Kello-Kiviniemi alueelta. Tämä kannanotto perustuu mainittuun keskusteluun, tavoitesuunnitelmassakin esitettyihin alueiden kehittämistä koskeviin kyselyihin ja laajempaan tutkimustietoon koskien meren monikäyttöä ja sen merkitystä yhteisöissä.

Kiviniemen idyllinen kalastajakylä on ainutlaatuinen paikka, jossa kohtaavat aidosti tälläkin hetkellä satavuotiset kalastusperinteet ja kuvauksellinen retkeily- ja matkailumiljö. Kalastajakylä tarjoaa mahdollisuuden nauttia meren tarjoamista virkistysmahdollisuuksista varallisuutta ja ikää katsomatta. Kiviniemen rannassa kalastetaan, uidaan, kävellään ja nautitaan näkymistä ympäri vuoden. Vastaavia, meriympäristön tasa-arvoisen monikäytön mahdollistavia ja hyvinvointia lisääviä alueita ei ole Oulussa montaa. Sen vuoksi Kiviniemen kulttuurinen arvo ja elävä kalastuselinkeino tulee huomioida ja turvata myös Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelmassa. Suunnitelmaan tulee lisätä yhdeksi teemaksi (s. 15) Kalastus elinkeinona ja elämäntapana -teema seuraavin elinkeinoelämään, kulttuuriperinteisiin ja kestävään kehitykseen liittyvin perusteluihin.

1. Kalastus on yksi vanhimpia elinkeinoja. Suomessa merialueella toimi vuonna 2015 päätoimisesti alle 500 kalastajaa¹. Kellon Kiviniemessä kalastusta

¹ Merialueen kaupalliset kalastajat. Tilastotietokanta, 13.5.2016. Luke -Luonnonvarakeskus.

elinkeinona harjoittavat ympärivuotisesti tähän harvaan lukuun kuuluvat kalastajat. Kalastuksen jatkuvuuden merkitys on kirjattu EU:n yhteiseen kalastuspolitiikkaan, jonka tavoitteena on, että EU:ssa harjoitettu kalastus olisi ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä. Tämä ei Turun yliopiston tutkimuksen² mukaan ole toteutunut Suomessa toivotulla tavalla, osaksi pienimuotoisen rannikkokalastuksen kannattavuuden laskun vuoksi. Merikaupunki Oulu -tavoitesuunnitelma on sen vuoksi sekä alueellisesti että laajemmassa mittakaavassa tärkeä työkalu, jolla varmistetaan kalastuselinkeinon huomioiminen alueellisessa päätöksenteossa pitkälle tulevaisuuteen.

2. Toinen merkittävä näkökulma on kulttuurinen kestävyys, joka on myös huomioitu EU:n kalastuspolitiikassa. Ammattikalastus on paitsi elinkeino myös tärkeä perinne, jonka siirtyminen sukupolvelta toiselle tulisi varmistaa. Suurten ikäluokkien eläköityminen uhkaa myös kalastuselinkeinon jatkuvuutta. Kalastuskulttuurin jatko riippuu täysin siitä, säilyykö ammattikalastus kiinnostavana elinkeinona myös tulevaisuudessa ja riittääkö siihen halukkaita nuoria eläköityvien kalastajien työn jatkajaksi. On selvää, että mahdollisuus seurata omassa arkielämässä ammattikalastajia työssään on omiaan lisäämään nuorten kiinnostusta alaa kohtaan. Tätä tukevat myös paikalliset päiväkodit ja koulut, joiden toiminnassa meriteema on läsnä tilojen somistuksesta aina opetussuunnitelmaan saakka.
3. Tuoretta väitöstutkimusta^[2] lainaten “kalastajan työssä luonto, meri ja sen asukkaat ovat jatkuvasti läsnä ja paikallista ympäristötietoa siirtyy sukupolvelta toiselle”. Kiviniemessä harjoitettavan ammattikalastuksen vaikutus ulottuu paitsi itse kalastajaperheisiin, laajemmin koko kylän väestöön lisäten tietoisuutta merestä ja sen tuomista mahdollisuuksista. Voidaan puhua “paikallisesta ympäristötiedosta”, jonka merkitys tulee kaupungistumisen myötä olemaan tulevaisuudessa entistäkin suurempi.
4. Lähiruoka ja sen merkitys on tavoitesuunnitelmassa mainittu useaan otteeseen etenkin liittyen ravintola-alaan ja matkailuun. Sen lisäksi on tärkeää korostaa aidon, luonnonmukaisen ja vähäpäästöisesti tuotetun lähiruuan merkitystä paikallisesti. Eettisesti tuotettua ja terveellistä läheltä pyydettyä kalaa on Kiviniemessä tarjolla ympäri vuoden kaikille asukkaille. Paikalliset ovatkin vuosisatojen ajan hakeneet kiviniemeläisten kalastajien pyytämät kalat ruuanvalmistukseen satamasta. Lisäksi lähiruuan merkitystä tulisi Luonnonvarakeskuksen mukaan tarkastella laajemmin hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen kautta, jolloin korostuu yrityksen vaikutus paikalliseen yhteisöön ja sen hyvinvointiin. On ensiarvoisen tärkeää vaalia nykyistä Kiviniemen kalastajaperinnettä ja tarjota sille toimintaympäristö, jossa lähiruuan tuotanto tarjoaa aidosti myös mahdollisuuden elantoon.

² Sonck-Rautio. 2019. The Fishers of the Archipelago Sea - resilience, sustainability,

knowledge and agency. Turun yliopisto.

Kaikki edellä mainitut tekijät liittyvät osaltaan myös Oulun kulttuuripääkaupunki -tavoitteisiin. Suomalaiset ovat kautta aikojen ihailleet matkoillaan Norjan rannikoiden kalastajakylä ja Kreikan kauniin saariston värikkäitä satamia. Meillä on Oulussa, lyhyen ajomatkan päässä keskustasta kohde, jonka näkymät houkuttelevat ympäri vuoden paikalle sekä kylän ja lähialueen asukkaita että turisteja. Myös tavoitesuunnitelman laatijat olivat tämän huomanneet valitessaan kuvitusta suunnitelmaan. Kiviniemen satamassa kalastus- ja matkailuelinkeinojen tavoitteet kohtaavat parhaalla mahdollisella tavalla.

Sen vuoksi tavoitesuunnitelmaan tulee lisätä myös seuraavat huomiot:

1. "Merelliset elinkeinot" -huomio Kiiminkijokisuiston lisäksi Kiviniemen kohdalle. On erityisen tärkeää, että merellisen Oulun kehittämisessä huomioidaan Kiviniemen kalastajakylän ainutlaatuinen elossa oleva aktiivinen kulttuuriperintö. Alueiden kehittämistä koskevan kyselyn perusteella Kiviniemen toivotaan kehittyvän sekä luonnonmukaisena että palveluiltaan monipuolisena alueena (s. 16). Lisäksi aiemmassa Oulun venesatamien kunnostussuunnitelmassa nimenomaan Kiviniemi oli tunnistettu kiireellisesti kunnostettavaksi kohteeksi. Kiviniemi on kotikaupunkimme helmi, jonka satama-alue ja rantoja sekä olemassa olevaa infraa tulee kehittää ja nämä asiat tulee kirjata Merikaupunki Oulun tavoitesuunnitelmaan.
2. "Merellisten palveluiden ja rakentamisen ydinalue" -huomio. Kiviniemi on tulevaisuuden merellisen matkailun huippukohde, mikäli kaupunkimme kehittämisessä ymmärretään kalastajakylän ainutlaatuisuus ja arvo. Tavoitesuunnitelmaan tulee lisätä, että Kiviniemi on yksi harvoista paikoista Oulun alueella jossa on hyvä pääsy merelle kaikille kuntalaisille. Tavoitesuunnitelmaan tulee lisätä vesireitit (nuolet) lähtemään Kiviniemestä Kellon saaristoon. Kiviniemestä on kautta aikojen lähdetty merelle ja saaristoon - näin tulee olla myös tulevaisuudessa.

Yksityiskohtaisia kommentteja suunnitelmaan:

Sivulla 11 on kuvattu Oulu osana Perämeren rannikkoa. Pidämme tärkeänä, että Oulussa pidetään yllä toimivaa, monipuolista ja myös mereltä päin saavutettavaa satamaverkostoa huomioiden Oulun sijainti matalan merialueen ympäröimänä Perämeren itärannalla.

Sivun 16 karttakuvan symboleissa tulee huomioida, että Kiviniemi on alueen merkittävin kalasatama.

Sivujen 23, 26 ja 31 kartat ovat keskenään ristiriitaisia. Sivun 23 kartalla Kiviniemi on merkitty merellisten palveluiden ja rakentamisen ydinalueeksi, mutta muiden karttojen merkinnät eivät vastaa tätä tavoitetta. Sivun 31 kartassa Kiviniemeä ei ole merkitty merellisen matkailun huippukohteeksi. Merkintä tulee lisätä. Sivun 22 kartassa Virpiniemi on merkitty merellisen rakentamisen kärkikohteeksi, mutta Kiviniemeä ei. Emme vastusta Virpiniemen kehittämistä, mutta huomautamme, että Kellossa on perinteisesti menty merelle

Kiviniemestä Virpiniemen ollessa toisen tyyppinen virkistysalue. Katsomme, että kaupungin tulee ensisijaisesti peruskorjata toiminnassa olevat satamat ja mahdollistaa aktiivisille yrittäjille investoinnit ja toiminnan kehittäminen nykyisillä paikoillaan. Sitä varten Kiviniemen satama olisi kiireellisesti asemakaavoitettava ja aloitettava peruskorjauksen suunnittelu ja rahoituksen hakeminen. Kiviniemi tulee merkitä rakentamisen kärkikohteeksi ja sataman asemakaavoittaminen ja peruskorjaus tulee kirjata näkyviin samalla tavoin kuin Martinniemen sataman kunnostaminen. Kiviniemi pitää merkitä myös keltaisella merelliseksi matkailualueeksi (vastaava symboliyhdistelmä kuin Meri-Toppilassa). Mahdolliset majoituspalvelut voidaan käsitellä satama-aluetta asemakaavoitettaessa. Virpiniemen merellisyyttä voidaan toki myös kehittää, mikäli alueelle löytyy toimijoita ja ulkopuolista rahoitusta merellisen yritystoiminnan käynnistämiseksi. Virpiniemen nykyinen yksityinen satama nojaa vahvasti Kiviniemen palveluihin, joten Kiviniemen sataman peruskorjaaminen ja kehittäminen tukee myös Virpiniemen merellisyyttä.

Sivu 30. Toiminnallisesta merellisyydestä kerrottaessa kalastus kuvataan ikään kuin menneisyyden elinkeinona. Sivulle on lisättävä pieni kappale tulevaisuuden kalastuksesta. Esim. "Toiminnalliseen merellisyyteen kuuluu myös kaupallinen ja virkistyskalastus. Oulussa kalastus on kestävä ja saaliit käsitellään nykyaikaisissa kalasatamissa, joissa kalatuotteita on saatavilla muiden palveluiden ohella."

Sivun 32 viimeiseen kappaleeseen kannattaa lisätä "**ympärivuotinen** uiminen meressä". Tässä yhteydessä toteamme, että Kiviniemessä on toimiva napakelkka kaikkien käytössä. Tervetuloa pyörimään!

Kellossa 4.3.2021

Kellon suuralueen asukasyhdistys ry

Erwin Fischer Timo Haapalainen
puheenjohtaja sihteeri

Kellon kyläyhdistys ry

Pertti Vuolteenaho Lassi Kalleinen
puheenjohtaja sihteeri